
Lausunto valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2025 - 2032

KHALL 18.12.2023 § 256
601/00.01.02.02/2023

Väylävirasto pyytää lausuntoja luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2025-2032.

Tausta

Väylävirasto laatii vuosittain valtion väyläverkon 8-vuotisen investointiohjelman osana valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman, Liikenne 12 suunnitelman, toimeenpanoa. Investointiohjelmassa esitetään lähivuosien tärkeimmät liikenneinfrahankkeet, jonka talouskehityksen määrittelee Liikenne 12 -suunnitelma. Vuosia 2025-2032 koskeva investointiohjelma on Väyläviraston tietoon perustuva ehdotus uusien rata-, maantie- ja vesiväylähankkeiden toteuttamisesta ja niiden vaikutuksista. Väyläverkon investointiohjelma sisältää kehittämishankkeita, isoja peruskorjaushankkeita ja hankekokonaisuuksia sekä pienempiä parantamishankkeita.

Väylävirasto pyytää avoimella lausuntopyynnöllä vuosittain päivitettävästä investointiohjelmasta lausuntoja, joiden kautta tulee esille sidosryhmien tietoa ja näkökulmia investointiohjelmaan liittyen. Väylävirasto pyytää tarkastelemaan investointiohjelman luonnosta seuraavassa esitettyjen kysymysten kautta.

Tavoitteet

Väylävirasto pyytää jatkotyön pohjaksi lausuntoja erityisesti seuraavista asioista:

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?
2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?
3. Miten muuttaisitte investointiohjelmaa Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?
4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?
5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?
6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 22.12.2023.

Sastamalan kaupungin lausuntoluonnos:

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?

Sastamalan kaupunki pitää menetelmällisesti hyvänä nykyistä investointiohjelman pohjautuvaa liikenneinvestointien pitkän aikajänteen suunnittelua. Liikenneverkon strateginen tilannekuva on tärkeä lähtökohta investointiohjelman laatimiselle.

Sastamalan kaupunki katsoo, että investointiohjelmassa olisi akuuttien tarpeiden lisäksi syytä jatkossa tarkastella tietopohjaisesti myös liikenteen strategisia tulevaisuuden tarpeita. Samalla voitaisiin selvemmin luoda polkuja haluttuun liikennejärjestelmään. Tietopohjaisesti tulisi pystyä tarkastelemaan myös nopeita muutoksia ja nimenomaan niiden strategisia vaikutuksia liikennejärjestelmätason kokonaisuuteen. Liikenteen ja logistiikan toimintaympäristö on oleellisesti muuttunut Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainassa. Liikennevirrat Suomen itäisissä osissa ovat merkittävästi vähentyneet ja samalla liikenteelliset tarpeet Suomen läntisissä osissa kasvaneet. Infrainvestointeja ei tule käyttää koheesiopolitiikan työvälineenä, vaan jatkossa tulee vahvistaa kustannushyötynäkökohtia ja tietopohjaista, strategista kokonaiskuvaa investointiohjelman pohjana.

2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?

Perustelut ovat sinänsä kattavat, mutta erilaisten tarpeiden ja painotusten välillä tehtävät valinnat ovat aina arvoperustaisia ja ne eivät ole täysin yhteismitallisia.

3. Miten muuttaisitte investointiohjelmalla Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?

Keskeytetyistä kehittämishankkeista vapautuvaa rahoitusta tulisi siirtää vaikutuksiltaan merkittävimpien hankkeiden nopeaan toteuttamiseen. Tehtyjen vaikutusarviointien mukaan Länsi-Suomen investointihankkeiden yhteiskuntataloudellinen kannattavuus on kaikkein suurin.

4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?

Jatkossa tulee edelleen parantaa käsitystä siitä, mitkä hankkeet ja toimenpiteet tuovat järjestelmähyötyjä, ja mitkä ovat luonteeltaan enemmän paikallisia ja aluepoliittisia.

5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?

Valtateiden 9 ja 3 investoinnit vaikuttavat oleellisesti laajojen alueiden sekä kansalliseen että kansainväliseen saavutettavuuteen ja liikenneturvallisuuden oleelliseen parantamiseen. Näiden lisäksi

Sastamalan kaupunki korostaa valtateiden 11 ja 12 parantamista merkittävänä Länsi-Suomen tieliikennehankkeina. Tarkemmin hankkeista on seuraavassa kohdassa.

6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Pirkanmaalle tärkeät investointikohteet ovat suurelta osin sekä Länsi- ja Etelä-Suomea että osin koko maan liikennöintiä parantavia hankkeita. Sastamalan kaupunki haluaa investointiohjelmaan liittyen korostaa seuraavia seikkoja:

Sastamalan kaupunki pitää hyvänä, että investointiohjelmassa on huomioitu Sastamalassa maantielle 249 sijoittuva Tiisalan tien ja Kylänraitin kiertoliittymä (0,9 M€, P28). Tämä hanke on erityisen tärkeä lasten omatoimisen koulumatkan turvaamiseksi Häijään taajama-alueella. Myös ohjelmaan sisältyvä maantien 249 parantaminen välillä Kaukolantien liittymä – Pehtoorinpolun liittymä (1,7 M€, P27) nähdään tärkeänä kevyen liikenteen kehittämishankkeena.

Tampereen, Nokian, Sastamalan, Ulvilan ja Porin kaupungit, Pirkanmaan liitto, Satakuntaliitto, Tampereen kauppakamari ja Satakunnan kauppakamari laativat vuoden 2023 alussa valmistuneen selvityksen valtatie 11 keskeisimmistä kehittämistarpeista (ohituskaistat, valaistus ja riista-aidat). Selvityksessä tärkeimmäksi kehittämistarpeeksi kirjattiin Murhasaari-Mustakangas ohituskaistan ja eritasoliittymän toteuttaminen. Sastamalan kaupunki näkee erittäin tärkeänä Murhasaari-Mustakangas ohituskaistan ja eritasoliittymän toteuttamisen. Hankkeella voitaisiin parantaa liikenneturvallisuutta ja raskaan liikenteen sujuvuutta. Väylävirasto on laatinut tiesuunnitelmat hankkeen toteuttamiseksi, kustannusarvio on 10 M€.

Ukrainan sotatilanteesta johtuen on Venäjälle suuntautuva tavaraliikenne loppunut. Ulkomaille suuntautuva tavaraliikenne tapahtuu nyt satamien kautta. Porin sataman tavaraliikenne kasvoi vuonna 2022 34 %. Porin satamasta on näin muodostunut hyvin merkittävä ulkomaankaupan reitti Pirkanmaan yrityksille. Murhasaari-Mustakangas ohituskaistan ja eritasoliittymän toteuttamisella olisi merkittävä vaikutus myös aamuisin ja iltapäivisin ruuhkautuvaan työpaikkaliikenteeseen. Suomen liittyminen Natoon lisää valtatie 11 merkitystä huoltovarmuuden kannalta. Porissa on Nato-yhteensopiva satama ja Naton isoa koulutuskeskusta on suunniteltu Kankaanpään Niinisalon varuskunnan yhteyteen. Puolustusellisen huoltovarmuuden kannalta valtatie 11 on tärkeä. Mahdollisessa kriisitilanteessa Porin satamaa tultaneen käyttämään merkittävässä määrin Naton sotakaluston kuljetuksiin Suomen alueelle.

Sastamalan kaupunki toteaa, että selvityksessä tärkeäksi todettu valtatie 11 Murhasaari-Mustakangas ohituskaistan ja eritasoliittymän toteuttaminen tulee sisällyttää väyläverkon investointiohjelmaan 2025-2032.

Valtatien 11 keskeisimmistä kehittämistarpeista on kolmanneksi tärkeimpänä hankkeena nostettu esiin valaistuksen toteuttaminen Häijään ja Nokian välille (0,8 M€). Tämä hanke tulisi ottaa myös huomioon investointiohjelmassa.

Rataverkon Tampere - Pori -ratayhteyden kehittäminen on erityisen tärkeää, ja tämä tulee sisällyttää investointiohjelmaan määrätietoisesti edistettäväksi kohteeksi. Koko yhteyden kehittäminen on alueen logistisen aseman kannalta tärkeää ja mahdollistaa myös lähijunaliikenteen laajentamisen sekä paremman yhteensovittamisen valtakunnallisen junaliikenteen ja elinkeinoelämän tarvitseman satamaliikenteen kanssa. Tältä osin Sastamalan kaupunki toteaa tyytyväisenä, että investointiohjelmaan esitetään sisällytettäväksi Vammalan ratapihan uudet raide-, laiturij- ja alikulkujärjestelyt sekä tavaraliikenteen kapasiteetin lisäykset raiteistomuutoksin, kytkeytyy myös Digi-rataan (valtion osuus 8 M€, RP3). Ratapihan kehittämisen tärkeys korostuu entisestään, kun työpaikkaliikennöinti on lisääntynyt merkittävästi.

Suomen elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä yritysten ja ihmisten sujuvan arjen kannalta on pääväylien kehittämisen ohella äärimmäisen tärkeää ylläpitää toimivaa alempitasoista tieverkkoa.

Oheismateriaalina seuraa Väyläverkon investointiohjelmaluonnos 2025-2032 sekä Valtatien 11 tilannekatsaus keskeisimpien kehittämistarpeineen.

Valmistelija	maankäyttöjohtaja Ilmari Mattila, hallintojohtaja Tapio Rautava
Esittelijä	Kaupunginhallitus
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa valtion väyläverkon vuosien 2025-2032 investointiohjelmasta selosteosasta ilmenevän lausunnon.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.
Lisätietoja	kaupunginjohtaja Jarkko Malmberg, puh. 040 641 6735